GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 8282
קובץ: תשובות סופיות

ספרות עברית וכללית

שאלון 8282 (אקסטרניים)

הוראות לנבחן

מדינת ישראל
משרד החינוך
סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 8282
ספרות עברית וכללית
הוראות
א. משך הבחינה: שעה וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון: שירה (שירים מן המחצית השנייה של המאה ה־20 בנושא "החברה הישראלית – בין שבר לאיחוי")
פרק שני : דרמה (מחזה מודרני)
פרק שלישי: ספר קריאה
הפרק הראשון במבחן (שירה) הוא חובה (60 נקודות).
מן הפרקים השני והשלישי יש לבחור בפרק אחד ולענות על השאלות לפי ההוראות שבו (40 נקודות).
ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימת היצירות.
ד. הוראות מיוחדות:
(1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם להשיב עליה.
(2) אין להדגים באמצעות אותה יצירה בתשובות שונות.
(3) יש לשים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
(4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.
יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

בהצלחה!

תשובות סופיות

פרק ראשון – שירה

שאלה 1

א.

- עליזה מקבלת את מוסכמות החברה במלואן, מפנימה אותן ואף שומרת עליהן ושופטת לפיהן אחרים: "וַאֲמוּנָה הֱיטֵב עַל מִי 'בְּסֵדֶר' מִי 'לֹא בְּסֵדֶר'" (שורה 14).
- מראה וסדר: היא מתאימה "אֶת צֶבַע הַחֻלְצָה לַחֲצָאִית" ומכסה את החטטים ב"שִׁכְבָה עָבָה שֶׁל 'מֵיק אַפּ'" (שורות 8–10); מוסכמה של הסתרת הפגם ושל הופעה מסודרת.
- צניעות ושם טוב: "וְשֶׁלֹּא יַחֲשֹׁב שֶׁהִיא תַּסְכִּים לִפְנֵי הַחֲתֻנָּה" (שורה 37), יציאה לסרט עם האח כדי ש"הַשֵּׁם שֶׁלָּהּ נִשְׁאָר נָקִי" (שורה 41).
- עבודה וביטחון: "הָעֲבוֹדָה זֶה הַדָּבָר הֲכִי חָשׁוּב", קביעות ופנסיה (שורות 29–31); ועתיד קבוע מראש: חתונה, ילדים, הערכה (שורות 46–49).
- על החברה: חברה שמרנית ומסורתית, שמעריכה מראית עין, שם טוב וצניעות של האישה; השכונה כולה צופה ושופטת ("וְכָל הַשְּׁכוּנָה רוֹאָה", שורה 40); מעמדה של אישה נמדד בחתונה ובאימהות, והצלחה נמדדת בסמכות ובכבוד (האח, שורות 25–27).

ב.

- יחס ביקורתי ואירוני, מתוך ריחוק, אבל לא בלי חמלה כלפי עליזה.
- הכותרת "(חֲתַךְ־אֹרֶךְ)": מונח מדעי של "דוגמה" שנבדקת לאורכה; עליזה מוצגת כמקרה מייצג, וטון הדיווח העניייני חושף את הדלות של התבנית.
- מירכאות סביב לשון השכונה: "בְּסֵדֶר" / "לֹא בְּסֵדֶר", "מֵיק אַפּ", "שָׁלוֹם" (שורות 10, 14, 43) – הדוברת מצטטת את הקלישאות ומתרחקת מהן.
- פערים אירוניים: "הִתְפָּרְצֵיוֹת, אֲבָל בְּצֶדֶק" (שורה 15); "וְלֹא רוֹאִים כָּל כָּךְ" (שורה 11) – הפגם רק מוסתר.
- הסיום בלשון עתיד ("יוֹם יָבוֹא... יָבוֹא בָּחוּר", שורות 46–47) נשמע כנבואה שגרתית של השכונה: חיים צפויים מראש; "חזון" ההצלחה הוא בסך הכול הערכת הילדים.

שאלה 2

- הזיכרון הכואב של המעברה: "בִּצְרִיף הַפַּח", "בְּלוֹק הַקֶּרַח", "וְלַיְלָה בַּמַּעְבָּרָה חָלַף מֵעָלֵינוּ כְּמוֹ צֵל כָּבֵד" (בית 1); חוסר מוצא – "שׁוּם קוֹסֵם מֵאֶרֶץ עוּצוּ לִי לְאָן לָרוּץ לֹא בָּא", "מְמֻסְמֶרֶת נַפְשִׁי" (בית 1).
- המפגש הפוגע עם התרבות הצברית: "קַקְטוּסִים מְעַקְצִים בַּלָּשׁוֹן וּבַגּוּף / כִּי אָכַלְתִּי מִפְּרִי דַּעַת הַצַּבָּר" (בית 2) – רמיזה לעץ הדעת: הידיעה מביאה כאב וגירוש מגן עדן.
- ניגוד בין חלום לבין מציאות: "רִיצַת בֹּקֶר חֲלוּמָה" אל הבוץ, "לֹעַ הַבְּצוֹת" (בית 3); הילדה העדינה, "מֻשִׁי טָהוֹר וּמַלְמָלָה" (בית 4), מול "יְמִים נָקְשִׁים".
- גורלה של סלימה: "נִצָּן מִתְהַפֵּךְ לְאִשָּׁה בְּעוֹלַת אִישׁ, יַלְדָּה יְתוֹמָה מֵאָב / וְאֵין לָהּ חוֹבֵק" (בית 5) – הגירה כאובדן ילדות.
- הסיום: "בֵּין עֵיֵי חֲרָבוֹת שִׁמְחָתֵךְ / עוֹד בָּךְ דְּקָלִים וַעֲסִיס הַתָּמָר" (בית 6) – המשבר מחריב, אבל המולדת הישנה עדיין חיה בפנים.

שאלה 3

- החזרה על המשפט "וַהֲגִירַת הוֹרַי לֹא נִרְגְּעָה בִּי" (שורות 1, 4, 18–19) – פזמון חוזר שמראה שההגירה אינה נגמרת; רק בשורה האחרונה בא "סוֹף לַהֲגִירַת הוֹרַי", והוא מותו.
- דימוי הכלי (שורות 2–3): "דְּמִי מַמְשִׁיךְ עֲדַיִן לְשַׁקְשֵׁק בְּדָפְנוֹתַי / גַּם אַחַר שֶׁכְּבָר הֻנַּח הַכְּלִי עַל מְקוֹמוֹ" – גם אחרי שההגירה הסתיימה ומקומו נקבע, התנועה ממשיכה בתוכו.
- "תָּמִיד" ו"עוֹד עַכְשָׁו": "אֲנִי תָּמִיד יָתוֹם בְּלִי אֵם" (שורה 14), "הַבָּתִּים... דּוֹמִים לָאֲנִיּוֹת תָּמִיד" (שורה 21) – גם הבית הקבוע נשאר אונייה בדרך.
- מצב ביניים קבוע: "צָעִיר מִדַּי בִּשְׁבִיל לָמוּת, זָקֵן מִדַּי לַמִּשְׂחָקִים" (שורה 15), "אַרְכֵאוֹלוֹגְיָה שֶׁל עָתִיד, בָּתֵּי נְכוֹת / שֶׁל מַה שֶּׁלֹּא הָיָה" (שורות 17–18).
- הסיום: "עוֹרְקֵי וְגַם גִּידֵי כִּסְבַךְ / שֶׁל חֲבָלִים שֶׁלֹּא אַתִּיר" (שורות 22–23) – ההגירה קשורה בגופו כחבלי אונייה עד המוות.

שאלה 4

- החלום – בעיני הסבתא: "עַלְמָה תַּמָּה" ששומעת בציוץ הציפורים "סִימְפוֹנְיוֹת מֻפְלָאוֹת / לִכְבוֹד הַשַּׁחַר... אוּלַי אֻפְלוּ לִכְבוֹדָהּ" (שורות 8–11): חלום של התחלה חדשה ושל ארץ שמקבלת אותה בשירה.
- מה שהיה באמת: הציוץ הוא "צִיּוּצֵי הַמִּלְחָמָה הַנּוֹרָאָה מִכֹּל — / הַמִּלְחָמָה עַל שֻׁטַּח הַמִּחְיָה" (שורות 6–7); הציפורים "תּוֹקְעוֹת מַקּוֹרֵיהֶן בַּפְּרִי הַלֹּא מוּגָן" (שורה 5).
- ההגשמה – בהווה: "הַכְּבִישׁ וְהַבָּתִּים וְאִילָנוֹת הַסָּרָק" (שורה 2) במקום "חוֹל בְּתוּלִי" ו"שִׁקְמָה" (שורות 3–4): המקום נבנה, אבל מה שצמח בו הוא עצים שאינם נותנים פרי.
- הסיום: "וְאֶת הַשָּׁאָר אַתָּה יוֹדֵעַ, בְּוַדַּאי" (שורה 13) – ההמשך (המאבק על המקום) ידוע וגלוי, ולא צריך לספר אותו; ההגשמה כוללת את מה שהחלום התעלם ממנו.
- הכותרת "סִפּוּר עַל הַסַּבְתָּא" וטון של סיפור לילדים מול תוכן מפוכח: אירוניה.

שאלה 5

- העמדה הגלויה: הדובר מצהיר שהשתלב – "לֹא עוֹד זָר בְּעִירִי", "קִיּוּמִי פֹּה שׁוּב אֵינֶנּוּ מֻתְנֶה"; אבל מתחת להצהרה עולים ספק ופגיעות.
- דרך עיצוב 1 – חזרה ופנייה לנמען: "תִּרְאֶה אוֹתִי אֲנִי יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹמִי" (פותח את בית 1 ואת בית 2). הדובר צריך עד שיראה ויאשר; החזרה נשמעת כשכנוע עצמי. כפל המשמעות: "לדעת את מקומי" = להשתייך, וגם לקבל מעמד נמוך.
- דרך עיצוב 2 – לשון של שלילה והסתייגות: "לֹא עוֹד זָר", "אֵינֶנּוּ מֻתְנֶה", "יְדִידִים מְעַט / וְאַף לֹא שׁוֹנֵא אֶחָד", "אָז לֹא נוֹרָא" (בית 2), "כְּאִלּוּ נוֹלַדְתִּי בָּהּ" (בית 3). המילים מזכירות את מה שהדובר מכחיש: את הזרות, את התנאי, את הכעס של אחרים.
- (אפשר גם: הכותרת "נְעִילָה" ושיבוץ "הָאָדָם סוֹפוֹ" מן הפיוט "וּנְתַנֶּה תֹּקֶף" ("אָדָם יְסוֹדוֹ מֵעָפָר וְסוֹפוֹ לֶעָפָר") – פיוס מאולץ, שער שננעל.)
- הרגשות: רצון עז להשתייך, גאווה בהשתלבות, ומתחתיהם חשש, עלבון ופשרה ("לְהִתְפַּיֵּס").

שאלה 6

- העבר: עולם הילדות המזרחי – "טַעַם עָרָק וְרֵיחַ זְעַפְרָן צוֹרֵב", "הַיֶּלֶד / אָבוּד בֵּין רַגְלַיִם שֶׁמְּשַׂחֵק סְנוֹקֶר / בְּקֻפָּה מַרְקוֹ / בְּלֹד" (בית 1): חושי, עממי, ממשי.
- ההווה: "עַכְשָׁו" (פעמיים) – "לֶאֱכֹל גְּלִידָה מִבְּדֹלַח", "לִפְתֹּחַ דְּלָתוֹת / בְּתֵּבוֹת נְגִינָה עַתִּיקוֹת" (בית 1), "כְּרִיכוֹת שֶׁל שֶׁקְסְפִּיר", "חָתוּל סִיָּמִי / בְּתוֹךְ סָלוֹן יָרֹק" (בית 2): עולם מערבי מעודן.
- שאלת הזהות: "אֲנִי כְּבָר לֹא אוֹתוֹ הַיֶּלֶד" – הצהרה על שינוי, אבל הפתיחה "מָה אַתֶּם רוֹצִים מִמֶּנִּי" מתגוננת, והריח עדיין "צוֹרֵב".
- שאלת השייכות: בהווה הוא "לוֹמֵד", "מְלַמֶּדוֹת אוֹתִי" – שייכות נרכשת, חיצונית (להריח כריכות, לא לקרוא); "חֲבֵרִים." לבד בסוף (בית 3) – פנייה אירונית ובודדה.
- הכותרת "תִּקּוּן הָרֵיחוֹת": "תיקון" של המוצא – ושאלה אם צריך לתקן; הדובר נמצא בין שני העולמות.

פרק שני – דרמה (40 נקודות)

שאלה 7

- "מי מפחד מווירג'יניה וולף" (אדוארד אלבי): שני זוגות בלילה אחד – ג'ורג' ומרתה, ניק והאני – בביתם של ג'ורג' ומרתה בעיירה אוניברסיטאית אמריקנית.
- סוגיה 1 – אשליה מול אמת בחיי הנישואים: ג'ורג' ומרתה מקיימים את הבן הדמיוני, ומרתה מפרה את הכלל ומספרת עליו לאורחים; ניק נשא את האני בגלל היריון שהתברר כמדומה (ג'ורג' חושף זאת במשחק "לתפוס את האורחים"). בסוף ג'ורג' "הורג" את הבן – האשליה מנופצת.
- סוגיה 2 – הצלחה, מעמד וכוח: מרתה בתו של נשיא הקולג' ומשפילה את ג'ורג' על כישלונו המקצועי; ניק, הצעיר והשאפתן, מוכן להתקדם דרך "הנשים הנכונות"; היחסים בנויים על משחקי כוח והשפלה.
- העיצוב: דיאלוג חריף, "משחקים" בעלי שמות, הדמויות כזוגות מקבילים – ביקורת על החלום האמריקני ועל נישואים כחזית.

שאלה 8

- "מסיבת יום הולדת" (הרולד פינטר): כן, הקביעה מתארת את המחזה.
- דיאלוג 1 – ארוחת הבוקר של מג ופטי בפתיחה: שאלות ותשובות שגרתיות על הקורנפלקס, על העיתון ועל מזג האוויר; מילים שממלאות שקט ואינן מגיעות לשום דבר. גם השיחה של מג עם סטנלי חוזרת על אותן שאלות, ומג אינה רואה את מצוקתו.
- דיאלוג 2 – החקירה של סטנלי על ידי גולדברג ומקאן: מטר של שאלות והאשמות שאין ביניהן קשר, בלי זמן לענות; השפה היא כלי של כוח ולא של מגע, וסטנלי נשבר וצורח.
- ההשלכה: בבוקר שאחרי סטנלי אינו מסוגל לדבר; מג, בסיום, אינה יודעת שנלקח ומדברת על המסיבה שבה הייתה "מלכת הנשף".
- חריג קטן: פטי קורא לסטנלי לא לתת להם להגיד לו מה לעשות – ניצוץ של קשר, שאינו משנה דבר.

פרק שלישי – ספר קריאה (40 נקודות)

שאלה 9

- "המקרה המוזר של הכלב בשעת לילה" (מארק האדון); המספר כריסטופר בון, נער בן 15 בעל דרך חשיבה ייחודית, שאינו מסוגל לשקר, חוקר את מותו של הכלב ולינגטון של השכנה, גברת שירס.
- התרחשות מפתיעה 1: כריסטופר מוצא בארון של אביו מכתבים מאמו, שלפי מה שסיפר לו אביו מתה – והיא חיה בלונדון. מפתיע: הגילוי הופך את "תעלומת הכלב" לתעלומה על משפחתו, והאב, הדמות המגוננת, התגלה כמי ששיקר לו.
- התרחשות / התנהגות מפתיעה 2: האב מודה שהוא עצמו הרג את ולינגטון. מפתיע: הפתרון של החקירה נמצא בבית; כריסטופר, שלא יכול עוד לבטוח באביו, מחליט לנסוע לבדו ללונדון, אל אמו – מעשה מפתיע אצל מי שמתקשה מאוד בכל מקום זר.
- מה המפתיע: הקורא, כמו כריסטופר, מאמין למה שנאמר לו; ההפתעות חושפות את הפער בין עולם המבוגרים, שבו משקרים "כדי להגן", לבין כריסטופר, שבשבילו האמת היא הכול.

שאלה 10

- "החברה הגאונה" (אלנה פרנטה); הדמות המרכזית – אלנה (לנו), המספרת, וחברתה לילה; שכונה ענייה בנאפולי אחרי מלחמת העולם השנייה.
- עמדה: הטענה מתאימה בחלקה. אלנה משתנה מאוד בחייה החיצוניים, אבל דבר אחד אינו משתנה – תלותה בלילה והשוואתה המתמדת אליה.
- השינוי: ילדה ממשפחה ענייה שהולכת אחרי לילה, ממשיכה ללמוד (אחרי שהוריה של לילה מסרבים לשלוח אותה להמשך לימודים), מצליחה בלימודים, מתרחקת משפת השכונה ומעולמה, ומגלה עולם אחר (הקיץ באיסקיה).
- מה שנשאר: בכל שלב היא מודדת את עצמה מול לילה, שגם בלי לימודים נשארת בעיניה המבריקה מכולם.
- הסיום – החתונה של לילה וסטפנו: אלנה מרגישה זרה גם בשכונה וגם בעולם החדש; ולילה, שהשתנתה מילדה מורדת לאשת סוחר, מגלה שמרצ'לו סולרה נועל את הנעליים שעיצבה – השינוי של לילה חושף כלוב.

כל הבגרויות בספרות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/literature